Rådgivning till företag

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

Inspektören ska kontrollera men också ge råd. Nedan får du veta mer om inspektörens rådgivande roll. Det handlar bland annat om att både ställa tydliga krav och att agera bollplank.

Inspektören ska kontrollera men också ge råd

Kontrollmyndigheternas uppgift är att kontrollera att lagstiftningen följs och se till att livsmedelsföretagare rättar till avvikelser när lagstiftningen inte följs. Myndigheterna ska också ge råd och information för att underlätta för företagaren och att uppfylla bestämmelserna i lagstiftningen. Det framgår av 12 § i livsmedelslagen (2006:804) och av 6 -8 §§ i förvaltningslagen (2017:900).

Dessa två uppdrag går till viss del i varandra, men det finns också anledning att se dem var för sig. Det ena uppdraget kan inte ersätta det andra. Exempelvis kan inte verifierande kontroller ersättas med rådgivning och information.

En företagare ska kunna förvänta sig service och ett visst stöd från kontrollmyndigheten. Samtidigt ska myndigheten kunna förvänta sig att företagaren själv tar ansvar för att omsätta stödet till åtgärder som passar i den egna verksamheten.

Företagaren måste också på egen hand skaffa kunskaper för att driva sin verksamhet. Det understryks inte minst genom principen i lagstiftningen om att det är företagaren som har ansvar för och ska visa att hens verksamhet uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen. Det framgår bland annat av artikel 17 i förordning (EG) nr 178/2002 och av artikel 1, 1 a i förordning (EG) nr 852/2004.

Regeln i livsmedelslagen kan tolkas så att man som myndighets-företrädare i första hand bör klargöra vad lagstiftningen kräver och därefter, om det behövs, peka på olika möjligheter att uppnå det som lagstiftningen kräver.

Grundläggande stöd är att informera i allmänna ordalag, till exempel att svara på frågor om vilken lagstiftning som finns och vad den i ”normalfallet” innebär. Det kan också vara att ge information om hur företagaren kan skaffa sig kunskap eller att ge exempel på hur företagaren kan göra för att uppfylla ett krav i lagstiftningen.

Om branschriktlinjer

Ett sätt för företagare att skaffa sig kunskap är att läsa branschens egna riktlinjer och annan information som branschorganisationerna arbetat fram. Nationella branschriktlinjer är de olika livsmedelsbranschernas egna beskrivningar av hur företag kan göra för att uppfylla lagstiftningens krav.

Branschriktlinjer kan omfatta hela eller delar av livsmedelslagstiftningen men också branschspecifika överenskommelser eller god praxis. Branschriktlinjer motsvarar kraven i lagstiftningen men kan i vissa fall ställa högre krav. En livsmedelsföretagare bedöms därför uppfylla lagstiftningens mål om den följer relevant branschriktlinje.

Branschriktlinjer

Att tänka på vid rådgivning

Rådgivning kan skapa bättre möjligheter för en företagare att följa reglerna. Men rådgivning bör ges med viss försiktighet och med tanke på möjliga negativa konsekvenser på grund av felaktig myndighetsutövning.

Delar av livsmedelslagstiftningen är målstyrd, där säkra livsmedel är en del av det övergripande målet. Det viktiga är inte vilken lösning företagaren väljer utan att målet uppnås. Inspektören kan inte garantera att den lösning som hen förordar är den lämpligaste för just den anläggningen. Inspektören bör därför undvika att förorda en viss lösning utan istället diskutera olika tänkbara lösningar och att det finns olika sätt att uppfylla kraven i lagstiftningen. En sådan diskussion kan hjälpa företagaren att hitta den lösning som passar bäst i det enskilda fallet.

Om en inspektör har gett ett felaktigt råd eller ett råd som leder till en dyrare lösning än nödvändigt kan det uppstå krav på skadestånd. Se 3 kapitlet, 3 § i skadeståndslagen (1972:207). Det kan också vara så att om inspektören är den som föreslagit en lösning, kan hen senare hamna i en jävssituation eller i en intressekonflikt när lösningen ska prövas eller på annat sätt granskas av myndigheten.

Inspektören ska vara tydlig med vad som är råd och vad som är krav från myndighetens sida. Inspektörens iakttagelser, bedömningar och beslut har ofta mycket stor betydelse för företagaren. Det är därför av stor vikt att inspektören är medveten om att allt som hen säger kan bli tolkat på ett visst sätt bara därför att det är en inspektör som säger det. Exempelvis kan information som ges uppfattas som krav utan att det var tänkt så.

Inspektören får inte heller rekommendera en viss hantverkare, ett visst fabrikat, en viss teknik eller liknande.

Tänk på att:

- rådgivning sker alltid inom ramen för myndighetsrollen. Rådgivning får därför aldrig ske i sådana former att myndighetens opartiskhet och saklighet kan ifrågasättas.
- inspektörens roll är att förklara lagstiftningen, ställa tydliga krav och ge råd och stöd genom att agera bollplank.
- en bra diskussion kan hjälpa företagaren att hitta den lösning som passar bäst i det enskilda fallet.

Få rådgivning vid livsmedelskontrollen - för företag (PDF)

Ge rådgivning vid livsmedelskontrollen - för kontrollmyndigheter (PDF)

Råd för att minska matsvinnet

Senast uppdaterad 6 oktober 2025 Ansvarig grupp ROR_LLK